

Motion till riksdagen 2020/21:2015

av **Carina Ödebrink m.fl. (S)**

Offentliggörande av skolstatistik

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att införa offentlighetsprincipen i alla offentligt finansierade skolor och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

En generell välfärd som fördelas efter behov och på lika villkor är ett av grundfunderna i den svenska modellen. Denna modell har länge bidragit till en jämn och hög kvalitet i välfärden, men har under 2000-talet varit utsatt för ett hårt tryck, bland annat på grund av uteblivna eller otillräckliga satsningar. Samtidigt har välfärden avreglerats kraftigt, och det har möjliggjort för vinstdrivna företag att på ett unikt sätt bedriva verksamhet med full kostnadstäckning. Privatiseringarna av välfärden har segregerande effekter, exempelvis inom skolsektorn.

Skolan har ett kunskapsuppdrag, ett demokratiuppdrag och ett kompensatoriskt uppdrag och är av stor betydelse för varje människa i en av de viktigaste perioderna i individens liv. Skolan är dessutom avgörande för uppbyggnaden av ett lands human kapital och för att skapa ett jämlikt samhälle. Alla barn och unga har rätt till en likvärdig skola av hög kvalitet som förmår att möta eleven utifrån hennes behov.

Jämlikhetskommissionens betänkande SOU 2020:46 En gemensam angelägenhet gör följande beskrivning av den svenska skolans utmaningar:

För skolplanering och skolutveckling är tillgången på statistik av avgörande betydelse. Skolresultaten uppvisar en ökad spridning mellan skolor och kommuner. Betygssättningen lider av inflation, och det råder en både akut och långsiktig brist på kompetenta lärare. Från att ha varit ett ledande land vad avser kvalitet och jämlikhet i utbildningssystemet har Sverige under en period fallit till en medelmåttig position inom den grupp av OECD-länder som vi normalt jämför oss med. En återhämtning har skett, så att Sverige nu ligger över genomsnittet.

Tills nyligen har det varit möjligt att på ett smidigt sätt få ut statistik samlat från enskilda skolor – resultat på nationella prov, betygsresultat i relation till de nationella proven, lärartäthet, hur eleverna presterar i olika ämnen och mycket mer. En dom från kammarrätten våren 2020 har slagit fast att uppgifter om fristående skolors elevsammansättning, alltså uppgifter om elevernas bakgrund, och betygsresultat inte längre kan lämnas ut. Eftersom lika villkor ska gälla för kommunala och fristående skolor kommer inte heller statistik om kommunala skolor vara tillgänglig. Detsamma gäller även förskolor och fritidshem. Skolverket har meddelat att man kommer att stänga ner databaserna Siris och Salsa.

Det absurda inträffar att viktig välfärdsverksamhet som syftar till att stärka individ och samhälle betraktas som affärshemligheter. Skolverket har haft i uppdrag av regeringen att presentera förslag för att myndigheter åter ska ges tillgång till nödvändig information för sina verksamheter och skriver i sin redovisning ”Förslag på hur Statens skolverk och Statens skolinspektion ska få tillgång till nödvändig information för sina verksamheter” bland annat:

Det nya rättsläget får allvarliga konsekvenser för skolväsendets och allmänhetens tillgång till information. Elever och vårdnadshavare får inte längre tillgång till den information de behöver för att kunna välja skola eller förskola. Det påverkar också kommunernas möjlighet att planera och fördela resurser till skolor och förskolor samt alla huvudmäns och skolors förutsättningar att analysera sina resultat och att bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete.

De verksamheter som finansieras med våra gemensamma skattemedel ska präglas av öppenhet, insyn och transparens. Den uppkomna ordningen med förbud mot att redovisa skolstatistik är oförenlig med synen på likvärdighet, transparens och offentlighetsprincipen i gemensamt finansierad verksamhet och omöjliggör huvudmännens och myndigheters planering och utveckling av skolverksamheter. Ett argument för de som velat se en privatisering av välfärdssektorn har varit att det bidrar till att vårdnadshavare och elever, utifrån exempelvis statistik, kan göra medvetna val och på så vis själva välja den bästa verksamheten. När denna statistik nu räknas som en affärshemlighet faller detta argument och människor lämnas nu i stället till att genomföra sina val utifrån vilken skola som har bäst marknadsföring.

Carina Ödebrink (S)

Johanna Haraldsson (S)

Diana Laitinen Carlsson (S)